

ARCHIWUM
KOMITETU WOJEWÓDZKIEGO
PZPR
w Białymstoku

Zespół ..... Komitet Wojewódzki PZPR w Białymstoku
..... Wydział Organizacyjny KW
.....

Opis j. a. .... Materiały dot. działalności WRK i PRK
..... oraz programy działania wśród kobiet
..... wiejskich na lata 1971-1975 nadesłane
..... z KP PZPR woj. białostockiego

Daty ..... 1970 .....

Ilość kart ..... 279 .....

Sygn. .... 33/VI/435 .....

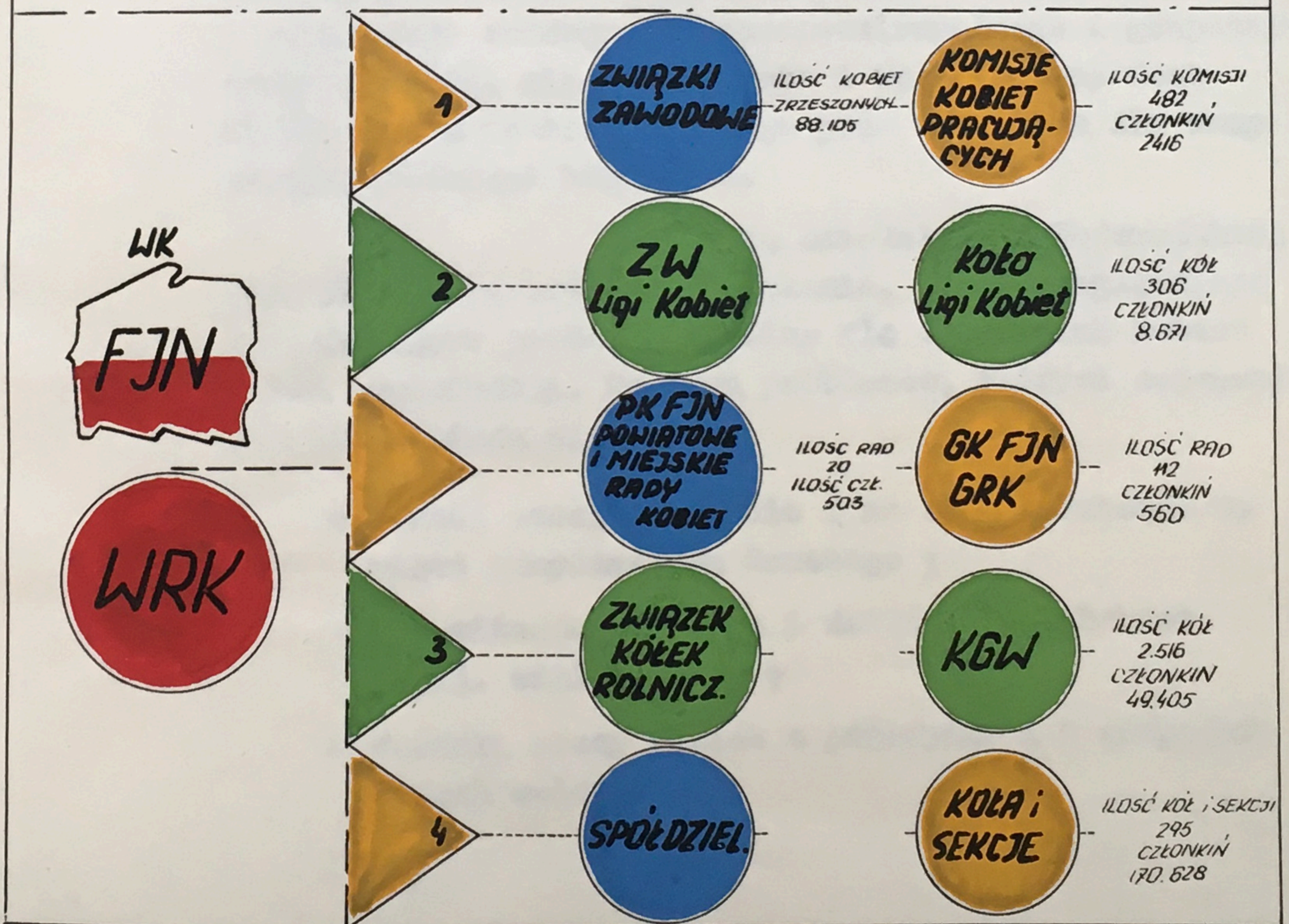
AP
w Białymstoku

1127

ORGANIZACJE KOBIECE

W WOJ. BIAŁOSTOCKIM

I. Wojewódzka Rada Kobiet
przy WK FJN w Białymstoku

Minęło już 4 lata od powołania Wojewódzkiej Rady Kobiet i organizowania rad terenowych tj. gromadzkich /1966r./ i powiatowych /1969r./. Uzyskano pewną sumę doświadczeń i pokaźny dorobek w nowych warunkach organizacyjnych ruchu kobiecego.

Działalność społeczno-polityczna kobiet rozwijana jest we wszystkich środowiskach kobiecych i w różnych formach organizacyjnych. W realizacji zadań organizacji i środowisk kobiecych uczestniczy Wojewódzka Rada Kobiet poprzez: inspirację, upowszechnianie dobrych form działania poszczególnych środowisk, pobudzania aktywności kobiet w programowaniu i realizacji rozwoju społeczno-kulturalnego i gospodarczego gromady, miasta, powiatu i województwa. Jest również organizatorem szeregu prac wspólnych dla wszystkich środowisk kobiecych.

Podstawą działalności Wojewódzkiej Rady Kobiet są programy działania, które uwzględniają najważniejsze problemy wspólne dla wszystkich kobiet i ich organizacji. Do tych problemów, którymi zajmowała się WRK zalicza się :

- rozwój usług w mieście i na wsi, zwłaszcza na rzecz gospodarstwa domowego ;
- aktywizacja zawodowa i zatrudnienie kobiet w woj. białostockim ;
- warunki pracy kobiet w przemyśle i w gospodarstwach rolnych ;

- kierunki szkolenia i zatrudnienia dziewcząt w OHP;
- formy zorganizowanej opieki nad dziećmi w wieku szkolnym i przedszkolnym;
- problemy ideowego wychowania kobiet;
- udział środowisk i organizacji kobiecej w kampaniach politycznych /V Zjazd Partii, wybory do Sejmu i rad narodowych/, w obchodach uroczystości 25-lecia PRL.

Programy działania WRK realizowała poprzez takie formy jak: omawianie na posiedzeniach, prowadzenie badań, udział w posiedzeniach instancji organizacji zawodowych, organizację spotkań aktywu kobiecego, kurso-seminaria, konferencje prasowe, sympozjum, ogłaszanie apeli, konkursów, quizów.

W roku 1969 dla uczczenia obchodów 25-lecia PRL, WRK zorganizowała sympozjum, które było przeglądem swego rodzaju dorobku kobiet Białostoczczyzny w okresie władzy ludowej. Ogłoszony był również konkurs wśród mieszkanek Białostoczczyzny pt. "Przeżyłam i zapamiętałam" dot. wspomnień z okresu mijającego 25-lecia PRL. W ramach konkursu wpłynęło 28 wspomnień z różnych środowisk społecznych wojew. białostockiego. Za najlepsze prace ocenione pod względem treści i formy WRK przyznała nagrody pieniężne i książkowe.

Na spotkaniu aktywu wojewódzkiego kobiet z okazji 8 marca WRK ogłosiła apel do wszystkich kobiet Białostoczczyzny w sprawie podejmowania zobowiązań i czynów społecznych dla uczczenia ćwierćwiecza Polski Ludowej. Apel ten został przyjęty przez środowiska i ogniwa kobiece z wielką powagą i zrozumieniem. W odpowiedzi na apel podjętych zostało mnóstwo

różnorodnych czynów szczególnie na rzecz środowiska /opieka nad dzieckiem/. Wartość zrealizowanych czynów i zobowiązań sięga 2,5 mil. złotych.

W roku 1969 z okazji Międzynarodowego Dnia Kobiet - Wojewódzka Rada Kobiet wspólnie z Redakcją "Gazety Białostockiej" ogłosiła "Quiz dla Ewy". Była to atrakcyjna impreza o walorach poznawczo-rozrywkowych. Rozstrzygnięcia konkursu i wręczenia nagród dokonano na spotkaniu z uczestniczkami, które miały okazję obejrzeć ciekawy program artystyczny. Fundatorem nagród była WRK.

Powiatowe i Gromadzkie Rady Kobiet jako platformę współdziałania podejmują wspólne prace i problemy dla wszystkich środowisk podobnie jak czyni to Wojewódzka Rada Kobiet.

II. Koła Gospodyń Wiejskich

Rok 1969 był jednym z etapów realizacji zadań wynikających z długofalowych programów pracy z kobietami wiejskimi zatwierdzonych przez instancje partyjne.

Realizacja programu w roku 1969 pozwoliła na :

- wzrost liczbowy Kół Gospodyń Wiejskich i zasięg ich oddziaływania. Obecnie organizacja kobieca na wsi liczy 2.423 kół z liczbą 46.213 członkiń. W roku 1970 planuje się zorganizować KGW we wszystkich wsiach tj. z 3.000 objętych docelową organizacją;

- wzrost udziału kobiet wiejskich w samorządzie kółek rolniczych. W składzie zarządów kółek rolniczych i ich związków jest obecnie 1.643 kobiety;
- rozszerzenie treści pracy Kół Gospodyń Wiejskich, o czym świadczą organizowane przez nie różnorodne zespoły hodowlane, konkursy, kursy, pokazy, szkolenia, zespołowe zagospodarowanie PFZ i inne prace produkcyjne.

Na szczególne podkreślenie zasługuje rozwój form społeczno-wychowawczych na rzecz środowiska, a w szczególności zorganizowanej sezonowej opieki nad dziećmi wiejskimi w wieku szkolnym i przedszkolnym. W 1969 r. zorganizowano 346 dziecińców, dzięki czemu uzyskano I miejsce w kraju. Wzrosła ilość organizowanych form w podnoszeniu stanu zdrowotnego wsi - szkoły zdrowia, konkursy czystości, pogadanek, odczytów. Rozszerzyła się działalność kulturalno-oświatowa poprzez amatorskie zespoły artystyczne, odczyty, spotkania itp. Działalność problemową Kół Gospodyń Wiejskich obrazuje poniższe zestawienie :

<u>F o r m y :</u>	<u>1969r.</u>	
	<u>ilość</u>	<u>osób</u>
1. Konkursy odchowu drobiu	282	2.644
2. Konkursy odchowu piskląt		280
3. Konkursy odchowu cieliczek	43	418
4. Konkursy upraw warzyw	550	4.970
5. Konkursy uprawy truskawek i krzewów jagodowych	240	2.400
6. Rozprowadzono piskląt		1.400.000
7. Pokazy tuczu bekonowego i trzody chlewnej	140	

8. Pokazy higienicznego udoju mleka	315	5.900
9. Pokazy zakładania przyzm kompostowych	540	1.100
10. Pokazy właściwego przechowywania obornika	340	2.500
11. Pokazy zakładania okien inspektowych	2.186	116 KGW
12. Wycieczki specjalistyczne	65	1.950
13. Kursy żywienia racjonalnego	680	13.600
14. Konkursy czystości pomieszczeń gospodarskich	285	2.730
15. Odczyty o różnej tematyce	2.514	54.600
16. Dziecińce wiejskie	346	7.230
w tym: grup żłobkowych	41	414
17. Place gier i zabaw	14	

- Uaktywnienie Powiatowych Rad KGW i bardziej wszechstronną pomoc aktywu powiatowego bezpośrednio kołom.
- Zainteresowanie i pomoc ze strony rad narodowych wszystkich szczebli w podejmowanych pracach przez KGW. Wyrazem tego była podjęta przez Prezydium WRN uchwała z sierpnia 1967 r.
- Wzrost pomocy instytucji gospodarczych związanych z rolnictwem, szczególnie spółdzielczości mleczarskiej, zaopatrzenia i zbytu, sopowskiej, ogrodniczej w poczynaniach organizatorskich i problemowych kół.

Realizacja zadań w roku 1969 zawartych w długofalowych programach pracy z kobietami wiejskimi przyczyniła się do zintegrowania zadań pracy wśród kobiet i na rzecz kobiet z całokształtem programów macierzystych organizacji i zwiększenia poczucia odpowiedzialności organizacji społeczno-gospodarczych za tworzenie sprzyjających warunków dla społecznej i zawo-

dowej aktywności kobiet. Stała się również wynikiem mobilizacji kobiet do aktywnej postawy i wzrostu ich poczucia odpowiedzialności za gospodarcze i społeczno-wychowawcze wyniki swoich wsi.

III. Liga Kobiet

Czteroletni okres działalności Ligi Kobiet w nowej strukturze organizacyjnej należy podzielić na 2 etapy. Pierwszy to organizowanie kół w celu "stworzenia" organizacji i drugi obejmujący lata 1967 - 1969 związany z wypracowaniem form, metod i treści w działalności kół.

Organizacja obecnie liczy 306 kół z liczbą 8.671 członkiń. Zasadniczy trzon organizacji stanowią kobiety pracujące zawodowo /ponad 70%/.

Głównymi problemami, którymi zajmowały się w roku 1969 koła Ligi Kobiet, to sprawa opieki nad dzieckiem, organizacja odczytów, prelekcji, czystość klatek schodowych, prace porządkowe i inne.

Ilość organizowanych form obrazuje poniższe zestawienie :

	<u>ilość</u>	<u>ilość uczestniczek</u>
- pogadanki	346	6.562
- spotkania	394	8.345
- szkoły obywatelskiego wychowania	2	50
- konkursy	1	2.432
- kursy	12	311
- pokazy	210	3.361
- zgaduj-zgadule dla dzieci	7 powiatów	220
- quizy	46	367

Popularnym wśród wszystkich kół i członkiń Ligi był konkurs czytelniczy zorganizowany centralnie oraz współzawodnictwo "O najczystsza klatkę schodową". Poprzez udział we współzawodnictwie kobiety konkretnie uczestniczyły w wykonaniu szeregu prac porządkowych określonych regulaminem. W konkursie uczestniczyło ponad 1.700 kobiet, a warunkiem uczestnictwa w nim była ilość przeczytanych książek z dziedziny wychowania dzieci i młodzieży, zdrowia, kultury życia rodzinnego, estetyki.

Dość często koła Ligi Kobiet włączają się do realizacji różnych czynów społecznych, bądź też nawet same inicjują. Dla uczczenia V Zjazdu PZPR członkinie LK podjęły i wykonały czyny społeczne na wartość 306.653 zł. Były to prace wykonane przy porządkowaniu podwórek, zakładaniu trawników i kwietników.

Jedną z form w niesieniu pomocy kobietom są poradnie prawno-społeczne prowadzone przy Zarządach Miejskich LK. Poradnie te świadczą bezpłatne usługi w zakresie porad alimentacyjnych, konfliktów rodzinnych i wychowania dzieci.

O działalności poradni prawno - społecznych informują poniższe dane :

- w 18 poradniach udzielono - 2.420 porad w tym:

- alimentacyjnych	- 680
- rozwodowych	- 190
- wychowania dzieci	- 230
- zatrudnienia	- 350
- pozwy alimentacyjne i rozwodowe	- 350

W sześciu powiatach tj. Suwałkach, Olecku, Grajewie, Mońkach, Dąbrowie Białostockiej

i mieście Białymstoku działalność rozrywkowo-kulturalna i oświatowo-propagandowa z kobietami prowadzona jest przez Kluby Kobiety. W klubach tych odbywają się spotkania, odczyty, prelekcje i inne formy pracy.

IV. Komisja Kobiet Pracujących

W województwie białostockim pracuje zawodowo 98 tys. kobiet. Stanowią one większość załóg pracowniczych nie tylko w przemyśle włókienniczym, odzieżowym i spożywczym, lecz także w nowych przyszłościowych gałęziach produkcji, jak: metalowy, elektrotechniczny. Kobiety przeważają wśród pracowników oświaty i służby zdrowia. I tak:

- przemysł zatrudnia	26.000	kobiet
- oświata, nauka i kultura	15.000	"
- zdrowie i opieka społeczna	10.000	"
- obrót towarowy	15.000	"

Na 100 pracowników umysłowych 50% to kobiety, na 100 pracowników fizycznych kobiety stanowią 30% ogółu zatrudnionych.

Wśród ogółu pracujących posiadających średnie wykształcenie, kobiety stanowią ponad połowę, a wśród zatrudnionych z dyplomami szkół wyższych - 37%, gdy wskaźnik procentowy dla mężczyzn wynosi 25%.

Coraz więcej kobiet pracuje zawodowo i społecznie, a jednocześnie spełnia funkcje organizatorek życia rodzinnego. W pracach instancji związkowych i ich organów pomocniczych jakimi są

komisje problemowe, uczestniczy 5.834 kobiet co stanowi 23,4 % w stosunku do ogółu aktywu wybieranego. W ostatniej kampanii wyborczej do Sejmu i rad narodowych w różnorodnych pracach /komisjach wyborczych, organizacji spotkań itp./ brało udział 32.680 kobiet. Na ogółem 65 wybranych aktywistów i działaczy związkowych do rad narodowych wszystkich szczebli /bez GRN/ kobiety stanowią 24%.

Z pomocą w ułatwieniu wywiązywania się kobietom pracującym zawodowo z obu tych odpowiedzialnych obowiązków przychodzą organizacje związkowe poprzez Komisje Kobiet Pracujących. W roku 1969 prowadziło działalność 158 komisji oraz 351 delegatek kobiecych w zakładach pracy.

Działalność Komisji Kobiet Pracujących w roku 1969 była bardzo różnorodna w zależności od specyfiki i potrzeb kobiet zatrudnionych w zakładzie pracy. Stąd też wiele komisji podejmowało prace związane z badaniem warunków zdrowotnych i socjalnych w zakładzie, opieki nad matką pracującą i dzieckiem, podnoszeniem kwalifikacji ogólnych i zawodowych, płace i awanse kobiet. Wyniki tych badań służyły do formowania wniosków oraz wypracowanie form poprawy istniejącego stanu.

Aktyw kobiecy w zakładach pracy brał i bierze czynny udział w organizacji kolonii letnich, opiece nad przedszkolami, żłobkami, w organizowaniu klubów rencistów i emerytów oraz w organizowaniu dla nich pomocy materialnej. Uczestniczy w kontroli społecznej, której zadaniem jest czuwanie nad prawidłowością działalności usług i handlu, zaopatrzenia i żywienia zbiorowego w zakładach pracy. Jest współuczestnikiem organizowania życia kulturalno - oświatowego wśród załóg poprzez organizację odczytów,

pogadank, filmów oraz bezpośredni udział w zespołach artystycznych. Nie sposób jest omówić w szczególach działalność aktywu kobiecego zgrupowanego w Komisjach Kobiet Pracujących ponieważ działalność jest ich bardzo różnorodna i wielopłaszczyznowa. Aktyw kobiecy jeśli nie organizuje samodzielnie różnorodnych prac to poprzez swoje przedstawicielki uczestniczy we wszystkich poczynaniach organizacyjnych i problemowych załóg.

V. Spółdzielczynie

Ogniwa pracy kobiet działające w spółdzielniach i związkach oraz powiatowe i Wojewódzki Wydział Spółdzielczyń w roku 1969 za swoje zadanie podstawowe uważały :

- zwiększenie udziału kobiet w działalności spółdzielczej, a zatem również udziału kobiet w organach zarządzania i nadzoru,
- kształtowanie działalności spółdzielni zgodnie z interesami i potrzebami kobiet,
- podnoszenie świadomości społecznej, ogólnego przygotowania i poziomu kultury, podnoszenie kwalifikacji kobiet jako producentek i pracownic placówek spółdzielczych,
- świadczenie przez spółdzielnie bezpośrednio pomocy kobietom w pracach związanych z udziałem w produkcji, z prowadzeniem gospodarstwa domowego i wychowaniu dzieci.

Ogniwa pracy kobiet jako współgospodarze spółdzielczych przedsiębiorstw uwagę swą w roku 1969 w szczególności poświęcały sprawie włączenia kobiet do realizacji zadań gospodarczych i wychowawczych stojących przed organizacjami spółdzielczymi.

Z inspiracji i przy udziale ogniw pracy kobiet organizacje spółdzielcze tworzą liczne placówki usługowe i prowadzą szeroką działalność oświatową na rzecz podnoszenia poziomu gospodarstw domowych, odciążenia kobiet w pracy domowej itp.

Największe osiągnięcie w tym zakresie ma spółdzielczość zaopatrzenia i zbytu oraz spożywców. Oparcie działalności w tym zakresie o ośrodki "Nowoczesna Gospodyni" na wsi i "Praktyczna Pani" w mieście - pozwala na koncentrację sił, lepsze wykorzystanie specjalistek i łatwiejsze dotarcie do rzesz kobiet. W roku 1969 istniało 94 ośrodków "Nowoczesna Gospodyni" i 17 "Praktyczna Pani", które świadczą 18 rodzaj usług. Z roku na rok wzrasta liczba kursów i pokazów z różnych dziedzin gospodarstwa domowego, higieny, kroju i szycia itp. / w 1969 r. zorganizowano 5.400/.

Szczególnie dynamicznie rozwija się akcja krótkich pokazów organizowanych w ośrodkach i poza nimi. W roku 1969 zorganizowano ich ponad 4 tys. z udziałem ponad 30 tys. kobiet.

W tematyce szeroko zakrojonej działalności społeczno-wychowawczej i kulturalno-oświatowej prowadzonej w świetlicach i klubach uwzględniane są problemy rodziny, organizacja spotkań kobiet z lekarzami, prawnikami, psychologami i pedagogami.

Spółdzielczość wiejska przyczynia się do organizowania sezonowych dziecińców wiejskich. W roku 1969 przeznaczyła na ten cel 550 tys. złotych. Wzmógł się zwłaszcza ruch organizowania placów gier i zabaw na wsi, społecznych przedszkoli, różnych stałych i doraźnych form opieki nad dzieckiem starszym. Ogniw pracy kobiet podjęły planową akcję na rzecz pedagogizacji

rodziców itp. Patronowały one różnym masowym akcjom, w których bierze corocznie udział kilkadziesiąt tysięcy dzieci.

VI. Rada Dziewcząt ZMW

W organizacji ZMW-skiej dziewczęta stanowią 46,2% członków. Specyfika zainteresowań dziewcząt spowodowała powołanie Rad Dziewcząt przy Zarządach Powiatowych i Wojewódzkim ZMW, które wozwijają różnorodne formy pracy z dziewczętami w ramach współdziałania ze środowiskami kobiecymi.

Dziewczęta biorą udział we wszystkich formach pracy inicjowanych i prowadzonych przez ZMW. Przodują w organizowaniu życia kulturalnego wsi poprzez prowadzenie i udział w zespołach artystycznych, są organizatorkami zabaw bezalkoholowych i wieczorków rozrywkowych. Przodują w działalności w zespołach Młodych Rolników, przysposobienia rolniczego i spółdzielczego. Świadczy o tym fakt, że otrzymały ponad 50% wszystkich zdobytych przez młodzież wiejską tytułów kwalifikowanego rolnika hodowcy bydła.

Dużą popularnością wśród dziewcząt cieszą się prace z dziećmi. Stale rosnąca ilość klubów dziecięcych świadczy o dużym zainteresowaniu kół ZMW, a szczególnie dziewcząt. W roku 1969 prowadzonych było 280 klubów dziecięcych. Coraz więcej kół ZMW przyjmuje patronat nad wiejskimi placami gier i zabaw, szczególnie w okresie nasilonych prac polowych.

Dziewczęta coraz częściej przyjmują na siebie obowiązki wychowawczyń, kelnerek, pomocy kuchennych w organizowanych dziecińcach przez KGW względnie TPD.

Rozbudzenie wśród dziewcząt zainteresowania pracą z dziećmi spowodowało, że wiele z nich podjęło naukę w Zaocznym Liceum dla Wychowawczyń Przedszkoli. W ramach współdziałania KGW dziewczęta uczestniczą i są współorganizatorami różnego rodzaju szkoleń z zakresu gospodarstwa domowego, konkursów uprawowych, hodowlanych itp. Ta forma współpracy jest szeroko popularyzowana przez Rady Dziewcząt wychodząc z założenia, że tylko wspólna działalność dwu pokoleń - matek i córek - stwarza skuteczny front pracy do wprowadzenia postępu i kultury na wieś.

Niesłabnącym zainteresowaniem wśród dziewcząt są nadal problemy zdrowia. Stąd coraz więcej jest organizowanych szkół zdrowia z inicjatywy dziewcząt, zgaduj-zgaduli itp.

x

x

x

Rok 1969 w działalności ruchu kobiecego charakteryzował się szybko postępującym rozwojem poszczególnych środowisk i organizacji. Rozwój ten wyraża się nie tylko wzrostem liczby ogniw i członkiń, ale stale wzbogacanymi i pogłębianymi treściami pracy, budzeniem się coraz to nowych inicjatyw, które z coraz większą śmiałością wykraczały poza środowisko samych kobiet, ogarniając swym zasięgiem i treścią coraz szersze kręgi społeczeństwa. Stało się to dzięki nieustannej pomocy Kierownictwa Komitetu Wojewódzkiego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej.

Białystok, dnia 5.III.1970r.